

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

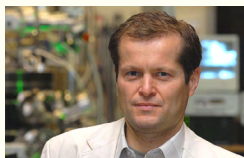
HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Március 9-én a felvidéki Somorján, a Fórum Intézet tanácskozótermében az újonnan alakult Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács megválasztotta tisztségviselőit: tiszteletbeli elnöknek Bauer Győzöt, az MTA külső tagját, elnöknek Dusza János anyagmérnököt, az MTA külső tagját, alelnöknek Kovács László gyermekgyógyászt és Mészáros András filozófust. Megbízatásukhoz a professzor uraknak sok sikert kívánok. Annak a reményemnek is szeretnék hangot adni, hogy a közeljövőben hasonló akadémiai tanács jön létre Kárpátalján is.

Kocsis Károly elnök

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Az arab Nobel-díjnak is nevezett **Fejszál király-díjat Krausz Ferenc kísérleti fizikusnak,**

a németországi Max Planck

Kvantumoptikai Intézet igazgatójának,

az MTA külső tagjának ítélték oda

megosztva, az attofizika területén végzett

kutatásaiért.

[Bővebben:](#)

A Vajdasági Művelődési Intézet

Kultúra érme díját kapta

Göncz Lajos pszichológus,

egyetemi tanár, az MTA

köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Harmónia-díjat kapott életművéért **Ág Tibor** felvidéki **népzenekutató.**

[Bővebben:](#)

Gábor Áron-díjjal tüntették ki **Pál-Antal Sándor**

marosvásárhelyi történészt,

levéltárost, az MTA külső tagját.

[Bővebben:](#)

**BOLYAI
EGYETEM**

Báthory-díjat kaptak

Marosvásárhelyen:

Angi István zenetudós,
a Partiumi Keresztény Egyetem
professzora;

Bodó Barna politológus,
docens, az MTA
köztestületének külső tagja;

Dávid László, a Sapientia Erdélyi
Magyar Tudományegyetem rektora,
az MTA köztestületének külső
tagja, az MTA Magyar Tudományosság
Külföldön Elnöki Bizottságának tagja;

Hollanda Dénes,
a Sapientia Erdélyi Magyar
Tudományegyetem
nyugalmazott professzora, az MTA
köztestületének külső tagja;

Kincses-Ajtay Mária,
a Marosvásárhelyi Orvosi és
Gyógyszerészeti Egyetem
nyugalmazott professzora;

3. oldal

a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem magyar akadémiai közössége és

Miseta Attila, a Pécsi Tudományegyetem orvosi karának dékánja (az erdélyi magyar nyelvű orvosképzés erősítéséért).

[Bővebben:](#)

KUTATÁSI HÍREK

Az MTA Meghívás 2013 programja keretében **Szállási Zoltánt**, a Harvard Children's Hospital kutatóját, a **daganat-**

progresszió genomikai kutatásának

egyik elismert nemzetközi szaktekintélyét hívta meg közös kutatásra Timár József, a SE-MTA Daganatprogresszió Kutatócsoport vezetője.

[Bővebben:](#)

Három új laboratóriumot hoznak létre a Debreceni Egyetem (DE) műszaki kara és a Nagyváradai Egyetem

közös pályázatának eredményeként. A projektnek köszönhetően a debreceni és nagyváradai szakemberek új anyagokat vizsgálhatnak, fejleszthetnek a legmodernebb körülmények között.

[Bővebben:](#)

Gyűjteményes kertet hoz létre Nagyberegen a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Fodor István Kutatóintézete, ahol a tervek szerint megalapozzák és megszervezik **Kárpátalja természetes és kultúrflórájának** génbankját.

[Bővebben:](#)

Megkezdődött **a székely történelmet összefoglaló háromkötetes kiadvány** munkálatainak előkészítése.

A kutatás koordinátora Egyed Ákos történész, az Erdélyi Múzeum-Egyesület korábbi elnöke, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

A kisebbségi zene és az identitás kérdésével foglalkozó átfogó nemzetközi kutatás két

zárójelentését is tartalmazza a Pro Minoritate folyóirat legújabb száma.

[Bővebben:](#)

Március 12-én mutatta be kutatási programjait az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató

Intézetében, Budapesten a kolozsvári **Nemzeti Kisebbségkutató Intézet**.

[Bővebben:](#)

4. oldal

PUBLIKÁCIÓK

Megjelent **Lábadi Károly néprajzkutató**nak, az eszéki Josip Juraj Strossmayer Egyetem professzorának, az MTA

köztestülete külső tagjának az **Egyházak Alsó-Baranyában és Szlavóniában** című egyháztörténeti monográfiája. A kiadást az MTA Domus szülőföldi programja is támogatta.

Bemutatójáról [bővebben:](#)

Új, angol nyelvű magyar történelmi folyóirat indult, főszerkesztője Fodor Pál történészprofesszor, az MTA

Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának főigazgatója. A **The Hungarian Historical Review** elsődleges célja, hogy a magyar történetírás eredményeit hozzáférhetőbbé tegye a nemzetközi közönség számára.

[Bővebben:](#)

Megjelent az újvidéki Fórum Könyvkiadó két folyóiratának, a **Hídnak** (2013. január) és

a **Létünknek** (2012/4.) a legújabb száma.

[Bővebben:](#)

Megjelent a kolozsvári **Korunk** című folyóirat márciusi száma, amely a 17-18. századi Erdéllyel foglalkozik.

[Bővebben:](#)

Megjelent az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaságnál az **EMT**

Tájékoztató 2013/1-2. és a **Műszaki Szemle** 2012/58. száma.

[Bővebben:](#)

A National Geographic februári száma **Takács Zoltánt**, a New Yorkban élő magyar származású **kígyó- és kígyóméregkutató-**

biológust mutatja be.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Termini Kutatóhálózat

Megalakult és bejegyzésre

vár az első Kárpát-medencei magyar kutatóhálózat: a **Termini Egyesület**.

[Bővebben:](#)

Megválasztotta tisztségviselőit az MTA 171 szlovákiai külső köztestületi tagja által létrehozott **Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács**.

[Bővebben:](#)

Az *MTA Kémiai Tudományok Osztálya* és

az *Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Kémiai Szakosztálya együttműködési megállapodást* kötött.

Az együttműködés egyebek között a kémiai tárgyú kutatásokra, oktatásra, s a tudományos információk, illetve kiadványok cseréjére terjed ki.

A Kémiai Tudományok Osztályáról

[bővebben](#),

az EMT-ről [bővebben](#):

A *Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem* csíkszeredai karainak újonnan kinevezett dékánjai ismertették elkép-

zeléseiket az egyetemmel kapcsolatban.

[Bővebben](#):

RENDEZVÉNYEK

Február 21-én *A kulturális és nyelvi sokszínűség lehetőségei és korlátai a Kárpát-medencében* címmel tartottak

műhelykonferenciát a kisebbségek anyanyelvi helyzetéről a Magyar Tudományos Akadémián.

[Bővebben](#):

Catherine Horel, a párizsi Sorbonne egyetem professzora volt Szabadka vendége február 22-én. A magyar gyökerekkel is rendelkező *francia*

történész angol nyelvű előadást tartott a „*középnek mondott Európáról*”.

[Bővebben](#):

Időszerűség és tudományos rang címmel rendezett konferenciát március elsején Nagyváradon a Partiumi Keresztény Egyetem Művészeti Karának Képzőművészeti Tanszéke és az Erdélyi Művészeti Központ.

[Bővebben](#):

Történezhkonferenciát rendeztek a magyar és a zsidó diaszpórák sajátosságairól március 4-én a Tel-avivi Egyetemen.

[Bővebben](#):

Március 5-én *Szemerédi Endre*, Abel-díjas akadémikus tartott előadást Kolozsváron *Hasznos-e a matematika vagy csak*

szellemi torna? címmel.

[Bővebben](#):

6. oldal

Hagyomány és jog Közép-Európában címmel tartott előadást március 6-án Kolozsváron **Hamza Gábor jogtudós**, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja.

[Bővebben:](#)

Balassi Institut
Collegium Hungaricum
Wien

Március 7-én **Pálffy Géza történész**,

a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa előadást tartott Bécsben **Magyar királykoronázások Pozsonyban** címmel.

[Bővebben:](#)

A „fenntartható fejlődés” emberközpontú holisztikus megközelítése című budapesti konferencián (március 7-8.) előadást tartott **Tötösy Zepetnek István**, az egyesült államokbeli Purdue Egyetem professzora.

[Bővebben:](#)

Az előző havi hírlevelünkben már beharangozott atlaszt, **A Kárpát-Pannon térség változó etnikai arculata** című kiadványt (szerkesztette Kocsis Károly és Tátrai Patrik) mutatták be március 8-án a Magyar Tudományos Akadémián.

[Bővebben:](#)

Bitskey István irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja tart előadást március 17-én Genfben, a Genfi Magyar Egyesület meghívására.

[Bővebben:](#)

A Virtuális Bolyai Egyetem keretében **Lázár Alpár**, a Cambridge-i Egyetem **agykutatója, Megnézem, hogy alszol, és megmondom, ki vagy.** Szemelvények a kognitív agykutatás vonaláról a génektől a magatartásig címmel tart előadást március 18-án Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

A székelyudvarhelyi **Pápai Páriz Ferenc Alapítvány** más szervezőkkel együtt március 22-23-án 20. alkalommal szervezi meg a **Családorvosi Továbbképző Konferenciát** a Kárpát-medencei magyar családorvosok számára.

[Bővebben:](#)

Március 23-24-én tartják a 32. Ránki György magyar tanszéki konferenciát **Hungary on the border-land of two world powers: the Habsburgs and the Ottomans** címmel.

A konferenciasorozatról [bővebben:](#)

7. oldal

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

Elhunyt Rohonyi Zoltán kolozsvári születésű **irodalom-történész**, korábban a Babeş-Bolyai Tudomány-egyetem,

1989-től a pécsi Janus Pannonius Tudomány-egyetem tanára, tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

150 évvel ezelőtt született Szepesolasziban **Jablonowski József entomológus**, aki megszervezte Magyarországon

a mezőgazdasági kártevő rovarok elleni korszerű védekezést.

[Bővebben:](#)

Kolozsváron született 140 esztendővel ezelőtt **Sigmund Elek vegyész-mérnök, agrogeológus**, műegyetemi tanár. Az Országos

Chemiai Intézet vezetőjeként ő szervezte meg a talajlaboratóriumokat és a talajvizsgáló hálózatot.

[Bővebben:](#)

130 éve született a felvidéki Hegybányán **Jávorka Sándor flórakutató, geobotanikus**, akadémikus, a magyar

növényvilágról szóló összefoglaló mű, a Flora Hungarica szerzője.

[Bővebben:](#)

Nyitrán született 120 évvel ezelőtt, és később Svájcban fejtette ki tevékenységét a világhírű **kutatóorvos,**

pszichiáter, analitikus: Szondi Lipót.

[Bővebben:](#)

110 éve született Nyitrán **Halmai János gyógyszerkémikus**, tanszékvezető egyetemi tanár.

Farmakognóziával és gyógyszerészet-történettel foglalkozott.

[Bővebben:](#)

100 éves lenne a Pozsonyban született **Dezső Ervin geodéta** mérnök, a Bolyai/Babeş-Bolyai Tudományegyetem egyetemi

tanára.

[Bővebben:](#)

Most lenne 100 esztendő a kárpátaljai Nagybocksón született **Balogh János biológus**, egyetemi tanár,

az MTA rendes tagja.

[Bővebben:](#)

95 éves lenne **Faragó Péter István**, a világhírű **fizikus**, a University of Edinburgh professzora. Tiszteletére

nemzetközi konferenciát rendeztek Edinburgh-ben.

[Bővebben:](#)

8. oldal

FELHÍVÁSOK

A Magyar Tudományos Akadémia pályázatot hirdet **Bolyai János kutatási ösztöndíjra**.

A jelentkezési határidő: március 27.

[Bővebben:](#)

A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanácsnak és az MTA Magyar Tudományosság Külföldön

Elnöki Bizottságának az előző hírlevélben beharangozott **Tudományos diszkurzusok** című rendes évi találkozájára

a jelentkezési határidő: április 1.

[Bővebben:](#)

Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság

Alapítva 1977-ben

A Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság és az Eötvös Loránd Tudományegyetem **nemzetközi doktorjelölt konferenciát** szervez augusztus 22-23-án **Válság és kultúra** címmel.

A jelentkezési határidő: április 2.

[Bővebben:](#)

Balassi
Intézet

A budapesti Balassi Intézet pályázatot hirdet a **Balassi**

Nyári Egyetemen való részvételre.

A jelentkezési határidő: április 19.

[Bővebben:](#)

Kulturális gyakorlat és reprezentáció címmel rendezik meg április 19–20-án Székelyudvarhelyen

a Kriza János Néprajzi Társaság vándorkonferenciáját.

[Bővebben:](#)

SAPIENTIA
ERDÉLYI MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEM

10. alkalommal szervezi meg május 10-12-én **nemzetközi gazdasági és üzleti konferenciáját**

Csíkszeredában a Sapiientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdaság- és Humántudományok Kara.

A jelentkezési határidő: április 21.

[Bővebben:](#)

Fölkerült a világhálóra az **Amerikai Magyartanárok Egyesülete 39. évi rendes konferenciájának** részletes programja.

[Bővebben:](#)

Megjelent a Székely Előfutár Ösztöndíj 2013. évi pályázati felhívása.

[Bővebben:](#)

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) és az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága június 27-30. között rendezi

9. oldal

meg a **6. tudomány- és ipartörténeti konferenciát** Szatmárnémetiben.

A jelentkezési határidő: május 25.

[Bővebben:](#)

**A Vajdasági Magyar
Tudományos Társaság**

novemberben Újvidéken tartja az idei **tudományos tanácskozását** a magyar tudomány napja tiszteletére.

A jelentkezési határidő: október 31.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

10. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2013/3. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Fáy Attila

(Budapest, 1922. március 30.),

*Olaszországban él,
a Magyar Tudományos Akadémia
külső tagja*

Fáy Attila was born in Budapest, 30 March, 1922. He studied philosophy and mathematics at the Pázmány Péter University. He was a war prisoner in the Soviet Union, and got his doctoral degree in philosophy in 1947, and became the assistant of professor Gyula Kornis. He held workshops on reading Platon and modern English philosophy. (His workshops were attended by outstanding students, among them the later Nobel-laureate János Harsányi and professor Endre Fülei-Szántó). In the early 50-ies he taught philosophy at a so called “catacomb” underground university – his students were not allowed to an official university because of their social and regional views. (One of them was the well-known literary scientist, Béla Pomogáts). In 1956 he went to Italy, and

Fáy Attila 1922. március 30-án született Budapesten. Filozófiát, irodalomtörténetet, művészettörténetet, matematikát tanult a Pázmány Péter Tudományegyetemen. Szovjet hadifogság után, 1947-ben doktorált filozófiából. Kornis Gyula professor asszisztenseként szemináriumot tartott Platón-olvasás, majd Mai angol filozófia címen. (Kiemelkedő hallgatói: a későbbi Nobel-díjas Harsányi János és a szintén későbbi egyetemi tanár Fülei Szántó Endre). A bölcsészet marxista-leninista irányváltása után, az 1950-es évek elején filozófiát tanított egy ún. „katakomba egyetemen” – olyan hallgatóknak, akiket vallásos és szociális meggyőződésük miatt nem vettek fel az egyetemre (kimagasló hallgatója: Pomogáts Béla, a későbbi irodalomtörténész). 1956-ban

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

for 40 years he lectured in several fields at the University of Genoa – in addition to Hungarian language and literature and philosophy of sciences (filosofia della scienza), he was the founder of mathematical logic and comparatistics. Now his students teach these subjects. His manifold activity was supported by his knowledge of about 10 languages. His works were published in Italian, English, German and Hungarian, some of them have been translated into Swedish, Dutch and Japanese. His research projects have been supported by the CNR (Consiglio Nazionale della Ricerca, the Italian research Council).

His main fields of interest were the “Probable Byzantine and Hungarian Models of *Ulysses* and *Finnegans Wake*.” He also studied the relations between Madách’s *Az ember tragédiája* (The Tragedy of Man) and Giambattista Vico’s science of humanity. He had several publications in the field of the philosophy of science, logic and comparatistics.

He retired in 1998. After his retirement he visited several universities in Hungary, Transylvania and the Hungarian Academy in Rome, where he lectured on the above themes.

Olaszországba emigrált, és 40 éven át tanított a Genovai Állami Egyetemen. Ott időrendi sorrendben a következő tárgyakat tanította: magyar nyelv és irodalom, tudományelmélet (filosofia della scienza), logika és összehasonlító irodalomtudomány. Olaszul, angolul, németül és magyarul ír, publikációit svédre, hollandra, japánra is lefordították. Eredeti kutatásait Itáliában és külföldön a CNR (Consiglio Nazionale della Ricerca, az Olasz Kutatási Tanács) finanszírozza. Az említett tantárgyakat előzőleg nem tanították Genovában, ő vezette be elsőnek az egyetemen. Volt tanítványai ma már e tárgyak tanárai.

Fő kutatási területe Joyce műveinek, az *Ulysses*nek és a *Finnegans Wake*-nek bizánci és magyar vonatkozásai, de foglalkozott Madách Imre *Az ember tragédiája* és Giambattista Vico történetfilozófiájának kapcsolataival is. Emellett számos tudományfilozófiai, logikai és összehasonlító irodalomtudományi munkát írt.

1998-ban vonult nyugdíjba. Nyugdíjazása után többször tartott előadást a fenti témákban magyarországi és erdélyi egyetemeken, illetve a Római Magyar Akadémián.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

III. oldal

In 1977 he was awarded the Gold Medal of the Árpád Academy (Cleveland).

He became an external member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Linguistics and Literary Scholarship in 1998.

We asked three questions to Professor Attila Fáj. The questions and his short answers follow.

1. Hungary is very proud of its “grey matter”, scientific performance is considered one of the country’s most important results. How important do you think Hungary is in the scientific world of the 21st century?

Attila Fáj: I think the most important peculiarity of Hungarian science is interdisciplinary research. We can contribute several results to global knowledge, which will increase the reputation of Hungarian science.

1977-ben megkapta a clevelandi Árpád Akadémia Aranyérmét.

1998-ban a Magyar Tudományos Akadémia külső tagjává választották, a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának tagja.

Három kérdést tettünk föl Fáj Attila professzor úrnak. A kérdéseket és a rövid válaszokat az alábbiakban közöljük.

1. Magyarország nagyon büszke a szürkeállományára, a tudományos teljesítmény az ország egyik legfontosabb eredményének számít. Hogyan ítéli meg Magyarországnak a 21. századi tudomány világában betöltött szerepét?

Fáj Attila: Mint fenti rövid életrajzomból, továbbá munkáim teljes listájából is kiderül, a magyar tudományosság jellegzetességének az interdiszciplináris kutatást tekintem. Ezen a téren számos felfedezésre számíthatunk, melyek öregbítik jó hírünket, nevünket a tudományok mezsgyéin.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

IV. oldal

2. *A great number of excellent Hungarian scientists live and work outside Hungary. What do you think of your national/ethnic and professional identity with reference to your scientific career?*

Attila Fáj: I have faced several problems in the field of linguistics and literary science, which could be solved with the help of other fields of science. The initiation was given by works of Hungarian literature, and the questions involved in them.

3. *We live in a changing world facing problems unknown earlier. Which areas of research can meet the most urgent demands of our days?*

Attila Fáj: All of them in case they take account of humanities.

Contact:

Piazza Farini 5, Casella Postale 30

18018 Taggia, Italy

Tel.: +39 01 844 1355

E-mail: vittoria.curlo@infinito.it

2. *Sok magyar tudós él és dolgozik Magyarország határain kívül. Milyen összefüggést lát nemzeti/etnikai hovatartozása és tudományos pályafutása között?*

Fáj Attila: A nyelv- és irodalomtudományok területén számos olyan problémával találkoztam, melyek megfejtését más tudományterületek nyújtották. Az első indítékot a magyar irodalmi művek és a bennük rejlő kérdésfelvetés adták.

3. *Változó világunkban korábban ismeretlen problémákkal szembesülünk. Véleménye szerint melyik tudományterület kutatásai adhatnak leginkább választ korunk legégetőbb kérdéseire?*

Fáj Attila: Valamennyi tudományterület, de csakis akkor, ha figyelemmel vannak az ún. „szellemtudományokra”, pontosabban mondva: a humanisztikusokra is.

Kapcsolat:

Piazza Farini 5, Casella Postale 30

18018 Taggia, Italy

Tel.: +39 01 844 1355

E-mail: vittoria.curlo@infinito.it

